

A 19. században a magyar paraszti társadalom hatalmas változásokon ment keresztül, új eljárások, új mezőgazdasági üzemágak honosodtak meg. Ezek hazai felvirágoztatásában evangélikus és református lelkészek, katolikus plébánosok nagy szerepet játszottak.

Iskolázottságuknak, műveltségüknek köszönhetően könnyebben szertehettek új ismeretekre, és mivel többségükben vidéken éltek, így értelemszerűen ott terjesztették el az új technológiákat, módszereket. A 18. században élő Tessedik Sámuel a legismertebb a mezőgazdaság iránt tudós

gye az itteni plébánia vezetését. Talán ő sem gondolta, hogy harminchat éven keresztül ez lesz szolgálatának színtere, és itt fog meghalni 1872. december 15-én. Elismertségét jelzi, hogy 1845-ben ő lett a kerület alesperese is, és innentől Kárászról irányították a környék egyházait. A fáradságtalan plébá-

közelebről szemügyre vennünk. Ő ismerte fel elsőként, hogy a térségben – elsősorban Villány körül – már a római korban megjelent a szőlőművelés. A szétszórt adatokból a szőlőművelés egész történetét igyekezett bemutatni, és különösen a régi magyar fajtákat kereste. Ezeket számba is vette, és a vörös kadarkát, a fehér és vörös tököset, fügeket, kéknyelűt, dinkát, mohácsit, petrezselyem és cigányászólót. Nagy tisztelője volt Károly főhercegnek, aki a bellyei uradalomban új vesszőket telepített, és a borkészítést is megreformálta. Jankó János az alábbiakban látta a baranyai borászat problémáit: „A legeslegelső hibát a korai szüretelésben követjük el, ... ez nálunk egy elterjedt rossz szokás. Sok helyütt még a Szt. Mihályt sem várják meg, ... pedig minden jeles és drága bor a világon – a pezsgőt kivéve – egyedül csak túlérett szőlőből készítetik, ... a másodikat ... a leányhasításának és a borok lefejtésének gyakori elmulasztásában vél[tem] megtalálni.”

Jankónak és társainak köszönhetően a baranyai borászat hamar virágzásnak indult, a villányi borok már a Monarchia első éveiben keresett portékává váltak. Sajnos a filoxéra elsodorta a szőlőművelés addigi eredményeit, de a szétszórt adatokból is kiderül, hogy a plébános helyesen látta meg az idők jelét: csak a megélhetését helyben megszerző ember élhet Istentől kapott szabott akaratával, a templom sorsa az iskola mellett a szőlővel is összefonódik.

LEJEGYEZTE: DR. VARGA SZABOLCS

Templom és szőlő:

Jankó János kárászi plébános (1797–1872)

módon érdeklődő egyháziak közül, a következő század azonban szintén bővelkedett ilyen személyiségekben. Közéjük tartozik Jankó János is, akinek a neve Kárászon és környékén cseng ismerősen, a tágabb közönség számára azonban szinte teljesen ismeretlen.

Jankó János életéről az általa vezetett kárászi historia domus lapjaiból, Josephus Brüstle hatalmas egyháztörténeti munkájából, legújabbán pedig Máté Gábor néprajzkutató írásából tájékozódhatunk. 1797-ben született Kaposváron Jankó Mátyás és Székeli Ilona gyermekeként. A középiskolát Pesten végezte, majd 1816-ban felvételt a pécsi papnevelő intézet növendékei közé. Felszentelésére 1820-ban került sor, ezután rövid ideig Babarcon szolgált káplánként, majd Berkesdre került, ahol eredményesen működött. Berkesdi évei alatt jelent meg a Tudományos Gyűjtemény hasábjain első tudományos munkája Pécs szabad királyi város történetéről, amelyet még több kisebb történeti mű követett. Munkája elismeréseképp Szepesy Ignác püspök megtette a pécsi székesegyház káplánjának, és 1831-ben kinevezte az akkor alapított püspöki joglíceum filozófiatanárának. Jankó 1836 januárjában érkezett Kárászra, hogy átve-

nos alapította 1848-ban a kárászi Szent Kereszt plébániát, 1850–1855 között felújította a plébániatemplomot, 1867-ben pedig ő szentelte fel a szomszédos Magyaregregy csodatevő szent kútja mellé épített kápolnát. Az építkezéseknek köszönhetően a Völgyseg katolikusai sokkal könnyebben jutottak el a misékre, és emiatt mindmáig nagy tisztelettel emlékeznek rá.

Jankó Jánost a kezdetektől fogva foglalkoztatta a parasztság sorsa. Emiatt fordult az érdeklődése a borászat felé, amelyben meglátta a vidék gazdasági felemelkedésének lehetőségét. Jól érzekelte, hogy Baranya kedvező adottságai miatt érdemes lenne foglalkozni a szőlővel, ám amíg a földesúr a legjobb borokat vitte el tizedként, addig a lakosság nem volt érdekelt az új fajták és módszerek bevezetésében.

Jankó 1846-ban publikálta dolgozatát „A szőlőművelés állapota Baranyában” címmel, amelyben összefoglalta ismereteit. Érdemes e művét

A neves elődeink rovat megjelenését a Grawe Életbiztosító Zrt. támogatja

www.grawe.hu